

Szólalj meg bátran a zene nyelvén!

Játékos gyakorlatok a stílusimprovizációs készség fejlesztésére

Tartalomjegyzék

1 Előszó	7
Célközönség	7
Általános szabályok	7
2 Gyakorlatok	9
Dallam	9
Pentaton improvizáció	10
Motívumtranszformáció	12
Népdalimprovizáció	13
Dallam akkordinga fölé	15
Dallam akkordsor fölé	17
Egyveleg	18
Dallam dalkíséret fölé	19
Variáció	20
Díszítés	21
Dallamdíszítés	21
Basszusdíszítés	22
Figuráció	23
Felrakás	24
Bővítés	25
Akkordok beszúrása	25
Echo	26
Álzárlatos coda	27
Lüktetés megváltoztatása	28
Proportio	28
Partita	29
Újraharmonizálás	30
Korárelőjáték	31
Transzponálás, transzformálás	33
Minore-maggiore váltás	33
Transzformálás másik skálahangra	34
Transzformálás másik hangsorba	35
Ritornell kamarában	36
Stílusjegyek felismerése és alkalmazása	37

Saját anyag	38
Frázis	39
Tipikus tematikus akkordsorok	39
Saját akkordsor	40
Szekvencia	41
Téma	42
Egyszerű téma	42
Moduláló téma	47
Bővítés	53
Moduláció szekvenciával	54
Reális szekvencia	55
Tétel	56
Triósforma	56
Könnyűzenei forma	56
Rondóforma	56
Nytányforma	56
Ritornell	57
Fantázia	57
Nagy kéttagú forma	57
Variációs forma	58
Hídforma	58
Szonátaforma	58
Fúga	59
Fúgatéma	59
Közjátékok	59
Augmentálás	59
Stretto	59
Teljes fúga	59
Harmonizáció	61
Basszusharmonizáció	62
Zsoltártónus-harmonizáció	63
Mixtúra	64
1 ütem 1 akkord	65
1 hang 1 akkord	66
Dallamtöredék	66
Korál	66
1 hang 2 akkord	67
Változó harmóniaritmus	68
Közjátékos korálelőjáték	69
3 Stílusok	71
Reneszánsz	71
Zenei nyelv	71

Műfajok	71
Táncok	71
Barokk	72
Zenei nyelv	72
Műfajok	72
Táncok	73
Bécsi klasszika	74
Zenei nyelv	74
Műfajok	74
Táncok	74
Romantika	75
Zenei nyelv	75
Liszt	75
Műfajok	75
Táncok	76
Századforduló és XX. század	77
Zenei nyelv	77
Debussy	77
Alain	77
Messiaen	77
Bartók	77
Kodály	78
Eben	78
Műfajok	78
Táncok	79
4 Akkordsorok	81
5 Irodalomjegyzék	83

1 Előszó

Kedves muzsikuss barátom!

Ennek a tankönyvnek az a célja, hogy elindítson azon az úton, hogy a zene nyelvén ki tudj fejezni saját gondolataidat és érzéseidet a pillanatnyi helyzetnek megfelelően. Ez azért csodálatos dolog, mert egyrészt saját belső világodhoz jobban tudsz kapcsolódni, másrészt még mélyebb kapcsolatot tudsz teremteni a Téged hallgatókkal azáltal, hogy aktuális igényeikre reagálva zenei párbeszédet folytathatsz velük.

Ha eddig még nem kóstoltál bele a rögtönzés világába, abban bízom, hogy ezek a gyakorlatok biztonságérzetet adnak és felszabadítanak. Ha pedig úgy érzed, hogy jön Belőled az improvizáció, reményeim szerint abban tudnak segíteni, hogy zenei gondolataidat még strukturáltabban tud megfogalmazni, és így a közönség azt gondolhassa, hogy rögtönzésed voltaképpen egy leírt kompozíció előadása.

Célközönség

Ez a könyv Neked szól, ha zenei tanulmányaidban már legalább közép- vagy felsőfokon jársz, és szeretnéd elsajátítani a stílusimprovizáció készségét, azaz az elmúlt századok európai, tonális komoly- és könnyűzenei nyelvén történő rögtönzést. (Ha a rögtönzést a zene alapjaitól szeretnéd kezdeni, ill. a jazz világában kívánsz elmélyedni, melegen ajánlom Apagyi Mária *ZongorÁlom*, ill. Gonda János *A rögtönzés világa* c. tankönyveit.)

A gyakorlatok azt feltételezik, hogy már birtokában vagy olyan képességeknek, mint a kottaolvasás, a szolmizáció, valamint a fokszámok, hármashangzatok, négyeshangzatok és fordításaik alapvető ismerete.

Akármilyen hangszeren játszol, találni fogsz magadnak megfelelő gyakorlatokat. Ezek többsége az akkordikus hangszerekre, némelyike specifikusan az orgonára fókuszál, de hangszeredre jellemző technikákkal sikeresen alkalmazhatod őket dallamhangszerekre, ill. énekhangra is.

Általános szabályok

A legfontosabb alapelv, hogy a játszott anyag fölött *teljes kontrollt* érezz, és előre tudj gondolkodni. Mindig olyan tempót válassz, amiben teljesen ritmikusan el tudod játszani, amit elképzeltél. (Ehhez nagyon hasznos segítség egy kamarapartner – sok gyakorlatban ketten vagy többen is részt vehetnek –,

1 Előszó

partner híján pedig egy metronóm.) Addig ne haladj tovább a következő gyakorlatra, amíg nincs meg a már említett kontroll érzete, mely egyfajta szabadságérzetet is ad.

Minden gyakorlatot minél többféle, minél különbözőbb variációban végezz el, legfőképp minél több hangnemben.

Amikor ketten két különböző szerepben játszottok, megbeszélés szerint cserélgethettek.

A dúrban és mollban is értelmezhető harmóniasorok fokszámmal vannak jelölve, egyébként az akkordmenetek úgynevezett szolmizált számozott basszussal vannak lejegyezve: ilyenkor a szolmizáció a basszushangot jelzi, a felső indexben levő számok pedig a basszushoz képest számítandó hangközöket.

A gyakorlatokat nem szükséges a könyv elejétől a végéig szigorúan a leírt sorrendben végezni. Az 1-2., valamint a 3-4. gyakorlatsort nagyjából párhuzamosan érdemes feldolgozni, egy fejezeten belül pedig általában nehézség szerint növekednek, ill. egymásra épülnek a feladatok, de a saját képességeid és a gyakorlatok előfeltételeinek figyelembevételével azt javaslom, hogy személyre szabott tanmenet szerint haladj, időnként visszatérve egy-egy gyakorlat nehezített változatára – legjobb, ha van egy tanárod, aki segít ebben.

2 Gyakorlatok

Dallam

Egy szép dallamra mindenki rezonál, így ez a hallgatóság megszólításának egyik kulcsa.

Pentaton improvizáció

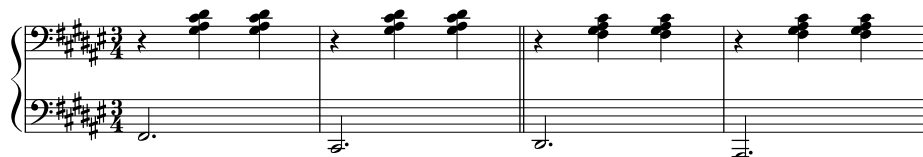
- Hangszerelés
 - egy vagy több billentyűs hangszer vagy hárfa pentaton hangolással (c♯, d♯, e♭, f♯, g♯, a♯, b)
- Szabályok
 - Partnered játssza az alábbi kíséretet:

- Improvizálj dallamot egy kézzel a fekete billentyűkön az A résznél belépve. Ügyelj arra, hogy a dallam változatos és kifejező legyen.
 - Az A-B szakasz váltakozását tetszőleges mennyiségben ismételjétek.
 - Amikor be szeretnéd fejezni, a B rész alatt jelezz, hogy “jön a Coda”, és ugorjatok a Codára.
- Variációk
 - Kezdés lá-pentatonnal

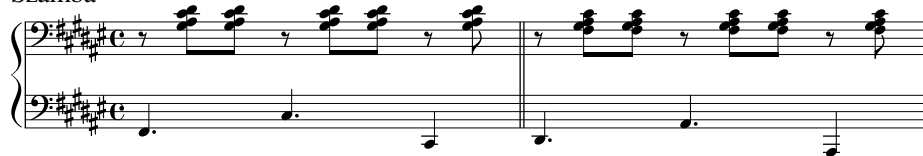
- Karakter

* Altató

* Keringő



* Szamba



* Bolgár ritmusok

- 3+3+2/8
- 3+2/8
- 2+2+3/8

– Dallam felrakása

- * két kézzel oktávban
- * két kéz felváltva
- * két kézzel 2 szólamban

– Dallam felosztása frázisokra

- * 2+2 ütem
- * 1+1+2 ütem

– Dallam formája

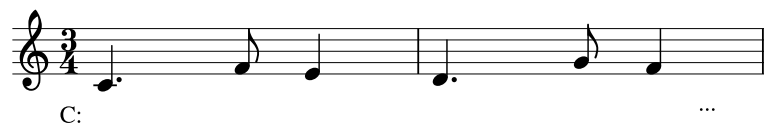
- * periódus: A A_v
- * zenei mondat: a a_v B

• Figyeld meg!

- A dallam jellegzetes *ritmikától* nyer karaktert.
- A dallam *csúcspontját* érdemes előre eltervezni.
- A *nagy hangközöktől* kifejezőbb lesz a dallam.
- A *motívumismétlődések* koherensebbé teszik a dallamot.

Motívumtranszformáció

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Találj ki egy rövid, karakteres motívumot. Jellegzetességét adhatja egy ritmusképlet vagy egy nagyobb hangköz.
 - Játssz el a hangsorának összes hangjáról kezdve sorban felfelé vagy lefelé.



Népdalimprovizáció

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy népdalt vagy népies műdalt (giusto ritmikáját).



- Írd le az alábbi jellemzőit:

Jellemző	Példa
sorszerkezet (betűjelekkel, esetleg színekkel jelölve)	A A ⁵ A ⁵ _v A
dallamsorok hullámvázása (grafikusan ábrázolva)	∘ ∘ ~ ∘
hangsor	ión
egy sor hány ütem	2

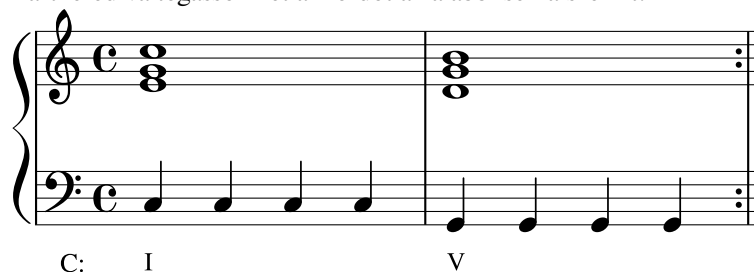
- Ilyen vagy némileg módosított tulajdonságokkal rögtönözz egy népdalt, lehetőleg énekelve (pl. lalázva vagy szolmizálva).



- Ötletek (sorszerkezet szerint csoportosítva)
 - A A⁵ A_v⁵ A
 - * Sárga vagyok, mint a nyárfa levele
 - * Száraz fából könnyű hidat csinálni
 - A B B A
 - * Csillagok, csillagok
 - * Szépen úszik a vadkácsa a vízen
 - A B B_v A
 - * Erdő, erdő, de magos a teteje
 - * Túl a Tiszán faragnak az ácsok
 - A A B A
 - * A csitári hegyek alatt
 - * Általmennék én a Tiszán ladikon
 - * Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő
 - A A B B_v
 - * Kis kece lányom
 - A⁵ A_v⁵ A A_v
 - * Röpülj, páva, röpülj
 - * Béreslegény
- Figyeld meg!
 - Egy természetes dallam levegőnyi *frázisokból* épül fel.
 - Egy frázis *visszatérhet*, akár módosítva; így könnyű megjegyezni, és a hallgatónak is az ismerősség érzését nyújtja.
 - Rögtönzéskor bátran indulj ki *meglevő anyagból*.

Dallam akkordinga fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Partnered váltogasson két akkordot az alábbi séma szerint:



- Improvizálj fölé dallamot.
- Az akkordinga addig ismétlődjön, amíg nem jelzel.
- Variációk
 - Ha az akkordok hangjai még nem mennek gondolkodás nélkül, először partnered vagy egy harmadik játékos játsszon elő dallamokat, Te pedig ismételd őket.

1 akkordonként:



2 akkordonként:



2 Gyakorlatok

- Fokozatosan vezess be díszítőhangokat.

The musical notation shows a progression of four measures. The first measure is labeled 'Akkordhangok' (Chord tones) and shows a C major triad (C-E-G) in the treble clef and a C major bass line (C-F-A) in the bass clef. The second measure is labeled 'Átmenő hangok' (Passing tones) and shows a C major triad in the treble and a C major bass line with a passing tone (F#) in the bass. The third measure is labeled 'Váltóhangok' (Changing tones) and shows a C major triad in the treble and a C major bass line with a chromatic passing tone (F#) in the bass. The fourth measure is labeled 'Késleltetések' (Delays) and shows a C major triad in the treble and a C major bass line with a delayed note (F#) in the bass. The notation is in 4/4 time and uses a key signature of one sharp (F#).

- * Csak akkordhangok
- * Akkordhangok + átmenő hangok
- * Akkordhangok + váltóhangok
- * Akkordhangok + késleltetések
- * Mindenféle díszítés
- V. fok helyett vegyél más akkordot:
 - * IV
 - * II (csak dúrban)
 - * VII (csak természetes mollban)
 - * VI
 - * III
- A két akkord fordítva is váltakozhat.
- Próbálkozhattok modális hangsorokkal is.
- Válassz egy-egy motívumot, és mindkét akkord fölé játszd a megfelelő skálahangról kezdve úgy, hogy illeszkedjen a harmóniához.
- Figyeld meg!
 - Egy dallam elsősorban (főleg súlyokra) az aktuális harmónia, másodsorban (főleg ütésekre) az aktuális hangsor hangjaiból építkezik.

Dallam akkordsor fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy érdekes akkordsort.
 - Partnered ismétелgesse jelzésig, Te pedig improvizálj fölé dallamot. (Kezdetben minél egyszerűbb dallamokra törekedj.)
- Ötletek
 - ld. **Akkordsorok**
 - barokk chaconne-ok
 - könnyűzenei számok
- Variációk
 - Szólamok eloszlása
 - * Partner: basszus, Te: harmóniák + dallam
 - * Te: basszus + dallam
 - * Te: basszus + harmóniák + dallam

Egyveleg

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy népszerű akkordsort, és gyűjts minél több komolyzenei művet vagy könnyűzenei számot, amely rá épül.
 - Partnered ismételd a harmóniasort, Te pedig játszd a művek dallamait egymás után.
- Példák
 - Pachelbel: Canon
 - La Folia
 - Romanesca
 - d-s-l-f
 - d-l-f-s
 - Autentikus szekvencia
 - * 1
 - * 2
 - Blues-kör

Dallam dalkíséret fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy dalt egyszerű, végig hasonlóan figurált kísérettel vagy egy olyan tételt, amely gyakorlatilag egy figurált akkordsor.
 - Partnered játssza a harmóniákat, Te pedig improvizálj fölé dallamot.
- Ötletek
 - Bach: Das Wohltemperierte Klavier I. C-dúr prelúdium (Gounod: Ave Maria)
 - Bach: Das Wohltemperierte Klavier I. c-moll prelúdium
 - Bach: c-moll kis prelúdium
 - Saint-Saëns: Az állatok farsangja - Hattyú
- Variációk
 - Partnered a kíséretet ne kottából, hanem harmóniai vázból játssza.

Variáció

Hallgatóidat bevonhatod az alkotói folyamatba, ha kérsz tőlük egy témát, melyet különféle módosításoknak vetsz alá. Így ők is kíváncsian hallgatják az általuk kedvelt mű alakulását, Neked pedig már adott egy zenei anyag, mely sok mindent meghatároz.

Díszítés

Dallamdíszítés

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
 - akkordikus hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot, pl. egy népéneket, népdalt, dalt, áriát stb.
 - Improvizálva díszítsd ki a stílusra jellemző motívumokkal.



- Variációk
 - A dallamot fele tempóban is játszhatod, így még több díszítéssel gazdagíthatod.
 - Ha van kísérete a dallamnak, azzal együtt is lehet játszani a következő szólambeosztások szerint:
 - * Partner: kíséret, Te: dallam
 - * Partner: basszus, Te: harmóniák + dallam
 - * Te: basszus + dallam
 - * Te: basszus + harmóniák + dallam
- Példák
 - Bach: Ich ruf zu Dir BWV 639 (folytatni a díszítést)
 - Bach: O Mensch, bewein dein Sünde groß BWV 622
 - Bach: Schmücke dich BWV 654

2 Gyakorlatok

Basszusdíszítés

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort.
 - A basszusát díszítsd ki a stílusra jellemző motívumokkal.
- Példák
 - Pachelbel: Canon → Corelli: Karácsonyi concerto
 - d-l-r-s walking bass

Figuráció

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort vagy egyszerű akkordkíséretes tételt.
 - Figuráld a kíséretét különféle módokon. Pár ötlet:

The image displays two staves of musical notation in bass clef, illustrating various accompaniment figures. The first staff contains six measures, each labeled above: 'Repetíció' (repeating chords), 'Alberti' (Alberti bass), 'Arpeggio' (arpeggiated chords), 'Oda-vissza' (up-bow/down-bow), 'Musical' (musical accompaniment), and 'Schubert: Ave Maria' (a sixteenth-note arpeggiated pattern). The second staff contains six measures, each labeled above: 'Toccata' (toccata style), 'Keringő' (waltz), 'Szünetes' (with rests), 'Szinkópa' (syncopated), 'Nocturne' (nocturne style), and 'Esztam' (etymological). The notation includes various rhythmic values, rests, and articulation marks.

Felrakás

- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok
 - Válassz egy népének-kíséretet, pl. az alábbi kötetekből:
 - * Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások
 - * Szent vagy, Uram!
 - * Evangélikus Énekeskönyv
 - Játssz a következő felrakásokban, különféle regisztrációkkal:
 - * Pedál: basszus 16' regiszterrel, manuál: többi szólam
 - * Pedál: basszus 16' regiszterrel, főmű: dallam, másik manuál: kíséret
 - * Pedál: basszus 16' regiszterrel, főmű: dallam oktávval lejjebb, másik manuál: kíséret
 - * Pedál: dallam 4' vagy 8' regiszterrel, manuál: többi szólam
 - * Pedál: dallam 4' vagy 8' regiszterrel, főmű: basszus 16' regiszterrel, másik manuál: kíséret
 - * Pedál: basszus + dallam 8' vagy 16' regiszterrel, manuál: kíséret

Bővítés

Akkordok beszúrása

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort.
 - A súlyos helyekre játssz késleltetéseket.
 - A súlytalan helyeken, ahol nem változik a harmónia, játssz új akkordokat.
- Példa
Greensleeves / Romanesca / Passamezzo antico



Echo

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy témát, mely jól elkülöníthető frázisokból áll.
 - Minden frázis után játszd visszhangszerűen a frázis utolsó felét.
- Variációk
 - Az echót tetszőlegesen variálhatod, pl. díszítheted.
- Példák
 - Sietze de Vries: Wer nur den lieben Gott läßt walten
 - Sietze de Vries: Ein feste Burg ist unser Gott

Álzárlatos coda

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort.
 - A záró I. fok helyett játszd az alábbi akkordok valamelyikét: VI, I^{7b} , $I^{5b\ 6}$, $I^{3b\ 4}$ vagy I_b^2 .
 - Ezután játssz egy IV-I zárlatot.
- Variációk
 - Az I. fokú mellékdomináns előtti V. fok lehet moll színezetű.
- Példák
 - Bach: Nun komm' der Heiden Heiland BWV 599
 - Bach: Der Tag, der ist so freudenreich BWV 605
 - Bach: Mit Fried' und Freud' ich fahr dahin BWV 616

Lüktetés megváltoztatása

Proportio

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy páros metrumú táncételt.
 - Játssz le, majd utána rögtönözd a hármas metrumú változatát.
- Példák
 - [Speer: Musikalisch-Türkischer Eulen-Spiegel](#) - táncok

Partita

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy témát:
 - * dallam
 - * akkordsor
 - * teljes téma
 - Válassz 3-5 különböző löktetésű táncípust (ld. **Stílusok**).
 - Játssz a témát a táncételek löktetése, ritmikája és karaktere szerint, szükség szerint díszítve a dallamot.
- Példa: Kis kece lányom

The musical score for 'Kis kece lányom' is presented in three staves. The first staff contains the 'Overture' and 'Allemande' movements. The second staff contains the 'Courante' and 'Sarabande' movements. The third staff contains the 'Gigue' movement. Each movement is written in a different time signature and key signature, reflecting its unique character. The Overture is in 2/4 time, Allemande in 3/4, Courante in 6/8, Sarabande in 3/4, and Gigue in 12/8. The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines, with some movements ending in double bar lines and others in ellipses indicating continuation.

Újraharmonizálás

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Előfeltétel
 - **Harmonizáció**
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - Játssz különféle harmonizációkkal.
- Példák
 - Publio Delgado
 - Harmath Dénes
 - * Boldogság, gyere haza
 - * Szerelem első vérig
 - * Petróleumlámpa

Korálelőjáték

- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok
 - Válassz egy népének-kíséretet.
 - Válassz néhány variációs lehetőséget az eddig említettek közül.
 - Alkalmazz egyre több ilyen a kíséretre, egyszerre mindig csak egyet.
- Variációk
 - Ha a liturgiában kevés idő van, a népéneknek csak az első (vagy első kettő) és utolsó sorát vedd.
- Példák

(SZVU 114)

The musical score is written for organ in 4/4 time. It consists of two systems of music. The first system includes three variations: 'Kivágás' (Cut), 'Felrakás' (Add), and 'Figuráció' (Figuration). The second system includes 'Diszítés' (Ornamentation) with sub-variations like 'átmenő hang' (passing note), 'váltóhang' (change of sound), 'tr' (trill), 'előlegzés' (preparation), 'akkordhang' (chord sound), 'késleltetés' (delay), and 'Coda'. The score is marked with dynamics like *mf* and *p*, and includes a 'harmonia beszűrése' (harmonic narrowing) section. The notation includes various musical symbols such as trills, ornaments, and dynamic markings.

2 Gyakorlatok

SZVU 222

Kivágás

Echo

Lüktetés megváltoztatása

pikárdiai terc

ritmusvariáns

The musical score consists of three systems, each with a piano (treble) and bass (bass) staff. The first system begins with a 'Kivágás' section, marked with a forte (ff) dynamic. This is followed by an 'Echo' section, also marked with ff, which includes a mezzo-forte (mf) dynamic. The second system features a 'Lüktetés megváltoztatása' section, marked with ff, and includes a 'pikárdiai terc' marking. The third system is labeled 'ritmusvariáns' and includes a mezzo-forte (mf) dynamic. The score is written in 4/4 time and includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Transzponálás, transzformálás

Minore-maggiore váltás

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dúr vagy moll dallamot.
 - Ha dúrban van, mollban játszd el és fordítva.
- Ötletek
 - Karácsonyi énekek
 - In the Mood
 - Chopin: Gyászinduló
 - Beethoven: Holdfény-szonáta - 1. tétel
- Példák
 - [Oleg Berg](#)
 - [Mahler: 1. szimfónia - 3. tétel](#)
 - [Tales of Monkey Island - LeChuck's Theme](#)

Transzformálás másik skálahangra

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dúr vagy moll dallamot.
 - Játssz el a hangsorának összes hangjáról kezdve.
- Variációk
 - **Harmonizációs** gyakorlat birtokában harmonizáld meg mindegyik hangról kezdődő változatot.

Transzformálás másik hangsorba

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dúr vagy moll dallamot.
 - Játszd el egy minél egzotikusabb hangsorban.
- Ötletek
 - modális skálák
 - modellskálák
 - bő szekundos skálák

Ritornell kamarában

- Hangszerelés
 - egy vagy több tetszőleges hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy rövid (4 vagy 8 ütemes) témát.
 - Játszd el, majd partnered egy átvezető résszel moduláljon egy új hangnembe, ezután Te pedig abban a hangnemben játszd a témát, amibe az átvezetés eljutott.
 - Ezt folytassátok párszor, az utolsó témára pedig jussatok vissza az eredeti hangnembe.
- Variációk
 - A hangnemtervet megbeszélhetitek előre, vagy hallás után lekövétheted.
 - Az átvezetések hosszát megbeszélhetitek előre, vagy erős zárlattal tegye őket egyértelművé a partnered.

Stílusjegyek felismerése és alkalmazása

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Előfeltétel
 - **Stílusok**
- Szabályok
 - Válassz egy népszerű témát, mely elég rugalmasan feldolgozható (pl. gyerekdal vagy népdal).
 - Válassz egy zenei stílust vagy egy zeneszerzőt, és műveinek elemzésével írd össze pár rá jellemző stílusjegyet. Gyakorold ezen építőelemeket.
 - Variáld úgy a témát, hogy ezeket a stílusjegyeket jól felismerhetően alkalmazod rá.
- Példák
 - [Richard Grayson](#)
 - [Harmath Dénes](#)

Saját anyag

Előfeltétel:

- **Dallam**
- **Variáció**

Eljutottál oda, hogy olyan zenei anyagot rögtönözz, melynek minden paraméterét Te határozod meg. Ez nem azt jelenti, hogy bármiféle támpont nélkül kéne a semmiből valami teljesen eredetit megalkotnod. Az alábbi módokon tudsz magadon segíteni:

- *Jegyezz le* magadnak annyi információt, amennyiből valós időben már teljes zenei gondolatokat tudsz játszani. Ha egyelőre úgy érzed magad biztonságban, hogy szinte hangról hangra lekottázod, amit játszani fogsz, nyugodtan tegyél így. Sok gyakorlással szép fokozatosan eljuthatsz oda, hogy teljes tételeket tudj rögtönözni mindössze pár grafikus szimbólum és betű előzetes lejegyzése alapján. Ugyanakkor tapasztaltabb improvizátorként sem érdemes megspórolni a jegyzeteket, hogy minél kevesebb dolgot kelljen a fejedben tartani.
- Sokszor nem végtelen sok lehetőség közül kell választanod, hanem *véges számú* jól bevált séma közül. Az, hogy ezek jól beváltak, nem azt jelenti, hogy sablonosak lennének, épp ellenkezőleg: ezekkel még jobban meg tudod szólítani a közönséget, hiszen kedvenc szerzőiktől már hallották ezeket a megoldásokat, és így ismerősként fogják üdvözölni őket.

Most pedig fokozatosan, építőelemenként felépítünk zenei struktúrákat, mintha épületek lennének. A gyakorlatok végrehajtása során mindig az alábbi lépéseket kövesd:

- Először írd fel a kompozíció harmóniai és formai vázát. Végy egy akkordsort, 1 ütemben 1 vagy legfeljebb 2 akkordot véve. Írd le vázlatos lejegyzésmóddal (fokszámok vagy kottázott/szolmizált számozott basszus), és játszd le, mintha continuóznál – nem kell a négyszólamú szerkesztés szabályaival törődni. (A formai vázról később esik szó.) Épületed ezennel szerkezetkész: szilárd alappal és stabil struktúrával rendelkezik.
- Adj hozzá karaktert. Végy egy táncvételt, mely meghatározza a metrumot és a jellemző ritmusképletet; válassz egy figurációt, és alkalmazd (ld. **Variáció**). Így berendezted és kifestetted az épületedet, már el tudja látni funkcióját, de még kissé sivár.
- Adj hozzá dallamot (ld. **Dallam**). A harmóniák expresszivitását növelheted késleltetések bevezetésével. Épületed most már ki van díszítve képekkel, növényekkel stb.

Összefoglalva:

Zene	Architektúra
struktúra (akkordsor, <i>lassú harmóniaritmus</i>)	szerkezet
karakter (lücketés, ritmusképlet, figuráció, szünetek)	berendezés, kifestés
dallam (motívumok, késleltetések)	díszítés

Frázis

A zene időbeli alapegysége a frázis (mint azt a népdaloknál már láttuk). Hossza lehet alapvetően:

- 2 akkord: ld. **akkordinga**
- 4 vagy 8 akkord: ld. az alábbi gyakorlatok

Tipikus tematikus akkordsorok

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort az alábbi gyakran előforduló típusok közül:
 - * teljes zárlat: I-IV-V-I
 - * félzárlat: I-VI-IV-V
 - * ereszkedő: I-V⁶-IV⁶-V
 - * emelkedő: I-VII⁶-I⁶-V
 - Variáld úgy, hogy néhol **beszúrsz** akkordokat, vagy bizonyos akkordokat hasonló funkciójakkal helyettesítesz (pl. IV. fok helyett váltódomináns).

Saját akkordsor

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Alkoss 4, majd később 8 akkordból álló akkordsorokat.
 - * Elsősorban a főhármasokat alkalmazd:
 - I
 - V
 - IV
 - * Másodsorban a mellékharmonikusokat:
 - II
 - III
 - VI
 - VII (alaphelyzetben csak négyeshangzatként vagy tá/szó basszussal)
 - * Fokozatosan vezess be fordításokat.
 - * Végül alterációkkal színezd az akkordokat.

Szekvencia

- Hangszerelés:
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy szekvenciát:
 - * autentikus: l-r-s-d-f-t⁷-m[#]-l
 - hosszabb forma: d-r-s-d-f-t⁷-m-l-r-s-d-f-s⁴-s³-d
 - * plagális-autentikus: d-s-l-m-f-d-s-d
 - hosszabb forma: d-s-l-m-f-d-r-l-ta-f-s-r-m-t⁶-d
 - * autentikus-plagális: d-f-r^(#)-s-m^(#)-l-f-d
 - hosszabb forma: d-f-r^(#)-s-m^(#)-l-f-ta-s-d-l^(#)-r-t[#]-m-d
 - * plagális: d-s-r-l-m-f-s-d
 - Játszd kívülről.
- Variációk
 - Fordításokban is játszd az akkordokat, például:
 - * autentikus:
 - l⁷-r⁷...
 - l-f⁵ 6...
 - d-d²-t⁵ 6...
 - d-r⁷-r³ 4...
 - * plagális-autentikus: d-t⁶-l-s⁶...
 - * autentikus-plagális: m⁶-f-fi⁶...
 - * plagális: d-m⁶-s-t⁶...
 - Válassz egy motívumot, amely akkordonként váltakozzon a szólamok között:
 - * szoprán-basszus
 - * szoprán-alt (háromszólamú felrakásban)



Téma

Egyszerű téma

Egy rövid téma 2-4 frázisból áll. Egy frázis lehet:

- arzis/kérdés/félzárlat (jelölése: ?)
- tézis/felelet/teljes zárlat (jelölése: !)

A rögtönzés előtt tervezd meg a téma formáját betűjelekkel. Tipikus formák:

• kéttagú forma: A B

Struktúra:

A

Teljes zárlat

B

Teljes zárlat (var.)

Gryllus Vilmos nyomán

7 6 7

Karakter:

Dallam:

2 Gyakorlatok

- periódus: A? A_v!

Struktúra:
A?
Emelkedő

A_v!

Karakter:

Dallam:

6# 6/5 4 7 6/4 6#/4/3 # 6# 6/5 4 7 6/4 #

– kontrasztáló periódus: a b? a c!

Struktúra:

a Inga b? Félzárlat a c! Teljes zárlat

6 4 3 6

Karakter:

f p f p f p f p

Dallam:

f p p p

f p p p

2 Gyakorlatok

- zenei mondat: a a_v B

Struktúra:

a Inga a_v B Teljes zárlat

Karakter:

Dallam:

tr

Moduláló téma

Előfeltétel: **Ritornell kamarában**

Egy bonyolultabb téma 4-5 frázisból áll, melyek között van az alaphangnemtől eltérő. Tipikus hangnemek az alaphangnemhez képest:

- +/-1
- párhuzamos
- minore/maggiore
- tercrokon

A formatervet bővítsd ki a hangnemtervvel. Tipikus formák:

2 Gyakorlatok

- kvintváltós négytagú forma: A A⁵ B? C!

Sietze de Vries nyomán

Struktúra:

A Inga A⁵ B? Szekvencia C! Teljes zárlat

Karakter:

Dallam:

F: 7 7 7 7 6 6 6 6 7 4

- népdal: $A A^5 A^5_v A$

2 Gyakorlatok

- 3. sor kettéosztva: $A A^5 b b_v A$

- négytagú forma: A B C D

2 Gyakorlatok

- szűkített háromtagú forma: $A A_v B A_v$

Bővítés

Amikor már stabilan érzed, hogyan kell szimmetrikus (tehát pl. 2-szer 4 vagy 4-szer 4 ütemes) zenei struktúrákat létrehozni, külső vagy belső bővítést alkalmazhatsz, ami plusz 1 vagy 2 frázist beszúrását jelenti (leggyakrabban periódusba). Ez jól alkalmazható arra, hogy plusz feszültségként később jussunk el a várva várt zárlatig, valamint hogy apró szabálytalansággal tegyük kevésbé kiszámíthatóvá a formát.

Először mindig játszd el a bővítés nélküli, szimmetrikus témát, majd pedig a bővített változatot.

Tipikus bővítési technikák:

- belső
 - motívum megismétlése
 - szekvencia folytatása
- külső
 - echo
 - álzárlat + coda

Példák:

- Mozart: 1. szonáta (K279) - 3. tétel
- Mozart: F-dúr Allegro (K15a)

Moduláció szekvenciával

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz két hangnemet max. 4 kvint távolságra.
 - A kiindulási hangnemben kezd el az autentikus szekvenciát, és amikor az új hangnem V. fokának megfelelő basszushang jön, azt az akkordot alterálva játssz a záró hangnemben egy V-I-IV-V-I zárlatot.

Reális szekvencia

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordkapcsolatot és egy hangközt.
 - Képezz belőle reális szekvenciát a választott hangközönként lépkedve, amíg vissza nem érsz a kiindulási hangmagassághoz.
- Példa: V^6 -I kis tercenként felfelé

Tétel

Egy teljes zenei tétel több, egymással kontrasztáló témából áll, melyek közül egy vagy több *visszatér*. Ezenkívül átvezető zenei anyagokat is tartalmazhat (szekvencia). Minél több tulajdonsága különbözik a témáknak (a metrumot és tempót kivéve), annál jobb – ezeket a tulajdonságokat is írd le az egyes témákhoz.

Triósforma

- Főrész
- Középrész
- Főrész

Tipikus műfaj: menüett

Könnyűzenei forma

- Verse
- Refrén
- Verse
- Refrén
- Refrén (félhanggal feljebb)

Rondóforma

- Rondótéma
- 1. epizód
- Rondótéma
- 2. epizód
- Rondótéma
- (3. epizód
- Rondótéma)

Tipikus műfaj: gavotte

Nyitányforma

- Lassú rész
- Gyors rész
- Lassú rész
- (Gyors rész
- Lassú rész)

Tipikus műfaj: ouverture

Ritornell

- Ritornell
- 1. közjáték
- Ritornell +1
- 2. közjáték
- Ritornell parallel
- 3. közjáték
- Ritornell

Tipikus műfaj: concerto

Példa: [Sietze de Vries: Concerto di segnor Vriescobaldi](#)

Fantázia

- Téma
- Téma +1
- Szekvencia
- Orgonapont
- Zárlat
- Coda: Téma -1

Tipikus műfaj: prelúdium

Nagy kéttagú forma

- 1. rész
 - Téma
 - Szekvencia
 - Zárlat +1
- 2. rész
 - Téma +1
 - Téma -1 parallel
 - (Szekvencia)
 - Zárlat

Tipikus műfaj: bármilyen barokk táncjáték

2 Gyakorlatok

Variációs forma

- Téma
- 1. variáció
- 2. variáció
- stb.

Hídforma

- A
- B
- C
- B
- A

Tipikus stílus: XX. század

Szonátaforma

- Expozíció
 - Főtéma
 - Melléktéma +1
 - Zárlat +1
- Feldolgozás
 - Témák, motívumok transzponálva, transzformálva
- Repríz
 - Főtéma
 - Melléktéma
 - Zárlat

Fúga

Előfeltétel:

- Harmonizáció
- Felrakás

A fúga alapja a harmonizáció: mindig a fúgatéma megharmonizálása kell, hogy a szemed előtt lebegjen.

Fúgatéma

- Alkoss egy témát a fejezetben megismert rendszer szerint. A téma dallama lesz a fúgatéma.
- Harmonizáld meg a fúgatémát basszusként is.
- Gyakorold a témát különböző szólamszámokkal, felrakásokban és hangnemekben.

Közjátékok

Gyakorolj imitációs szekvenciákat a fúgatéma motívumaiból.

Augmentálás

Harmonizáld meg a fúgatémát 1 hang 2 akkord harmóniaritmussal.

Stretto

A stretto (tématorlasztás) technikája feszegeti az improvizáció kereteit, de egy egyszerű trükkel megvalósítható: a fúgatémát úgy építsd fel, hogy 2 (vagy 4) ugyanolyan harmóniamenetű, de eltérő ritmikájú frázisból álljon. Így a fúgatéma részfrázisai egymással egyszerre játszva is jól szólnak. Gyakorold az így kialakított téma torlasztását először 2 szólamban, majd hozzájátszva a basszust.

Teljes fúga

Tervezd meg a fúga formáját az alábbi séma szerint, felírva minden témamegjelenéshez a hangnemet és a témát tartalmazó szólamot, majd játszd el a fúgát.

- Expozíció
 - Téma
 - Téma +1
 - Szekvencia
 - Téma
 - Téma +1 vagy szekvencia
 - Zárlat +1

2 Gyakorlatok


- Feldolgozás
 - Témák különböző hangnemekben, váltakozva szekvenciákkal
- Fokozás
 - Augmentálás/stretto
 - Zárlat

Harmonizáció

Előfeltétel: **Dallam**

A harmonizáció az egyik legösszetettebb zenei tevékenység, hiszen egy dallamhoz kell megtalálni a hozzá illő harmóniákat úgy, hogy azok egymás után is szervesen kapcsolódjanak. Nagyon fontos, hogy a dallamimprovizáció már készség szinten menjen, hogy elegendő élménnyel rendelkezzen a dallam és harmónia egymáshoz illesztéséről.

Basszusharmonizáció

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - A dallam mint basszus fölé játssz harmóniákat (főleg ütésekre). A leggyakoribb akkordok (bonyolultság szerint növekvő sorrendben):
 - * alap
 - * 6
 - * 4-3 késleltetés
 - * 7-6 késleltetés
 - * 2 (késleltetés vagy átmenő)
- 
- Variációk
 - A szoprán szólamban játssz szép, dallamos ellenszólamot egy adott karakter szerint.

Zsoltártónus-harmonizáció

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy római zsoltártónust.
 - Harmonizáld meg konszonanciákkal egyre több hangját (a többi hangra maradhat az akkord tartva) az alábbi kottapélda szerinti sorrendben.

2. tónus

1. lépés 2. lépés 4. lépés 3. lépés 5. lépés 1. lépés

- Variációk
 - Később neomodális alterációkat (pl. mollbeli, félszűk, akusztikus akkordok) is bevezethetsz.
 - Válassz egy zsoltárszöveget, amit a tónusra alkalmazol, és úgy harmonizáld meg, hogy a harmóniák, dallamvonalak minél inkább kifejezzék a szöveget.

Mixtúra

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot és egy akkordot.
 - A dallam alá vagy fölé játszd mixtúraszerűen az akkordot tonálisan (a dallam hangsora szerint) vagy reálisan.

1 ütem 1 akkord

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot, melynek harmóniaritmusa egy vagy fél ütem akkordonként.
 - Harmonizáld meg főhármasokkal az alapján, hogy milyen akkordhangokat jár körbe egy-egy ütemnyi dallam. Ügyelj az esetleges díszítőhangokra, melyek akár súlyosak is lehetnek.
- Ötletek
 - Happy Birthday
 - Boci, boci, tarka
 - Pál, Kata, Péter
 - Kis kece lányom

1 hang 1 akkord

Dallamtöredék

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válasszatok egy hangnemet.
 - Partnered játsszon 2 hangos teljes zárlatokat a választott hangnemben, Te pedig ismételd meg őket megharmonizálva (1-1 akkordkapcsolattal).
 - Ezután jöjjenek 2 hangos dallamtöredékek, melyek nem feltétlenül zárlatok.
 - Növeljétek a dallamtöredékek hosszát hasonló rendszerben:
 - * 3 hangos zárlat
 - * 3 hang
 - * 4 hangos zárlat
 - * 4 hang

Korál

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Írd le előre minden korálsorról, hogy milyen hangnemben kezdődik és végződik, valamint hogy milyen zárlattal.
 - Korálsoronként játszd el először a dallamot, majd megharmonizálva.

1 hang 2 akkord

- Előfeltétel
 - Korálharmonizálás
 - Akkordbeszúrás
 - Szekvencia
- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Harmonizálj meg egy korált 1 hangra 1 akkordot véve.
 - Szúrj be akkordokat, hogy minden hangra 2 akkord essen. Alkalmazd gyakran az alábbi technikákat, melyekkel elérhető, hogy a basszus dupla olyan gyorsan mozogjon, mint a dallam, a foksám változása nélkül:
 - * alap-szext
 - * átmenő szekund
 - * basszuskésleltetés
 - * kromatikus basszus
 - * késleltetés, basszusban oktávugrás
 - Ahol a dallam skálában mozog, ott javasolt szekvenciával megharmonizálni.
 - * lefelé:
 - autentikus
 - plagális-autentikus
 - * felfelé:
 - autentikus-plagális
 - plagális

Változó harmóniaritmus

Amikor a harmonizáció egyenletes harmóniaritmussal biztosan megy, ritkítsd a harmóniaritmust, ahol felismered, hogy a dallam több hangig egy akkordot jár körbe, vagy sűrítsd, ahol jónak látod (pl. a dallam megáll).

Közzjátékos korálelőjáték

- Előfeltétel
 - Ritornell
- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok
 - Válassz egy népénekdallamot, egy karaktert, **felrakást** és figurációt.
 - Találj ki egy közzjátékot, mely ritornello-szerűen a dallamsorok között fog különböző hangnemekben megjelenni, és írd le a harmóniai vázát.
 - Írd fel a formai és hangnemtervet, vagyis hogy a ritornellók és korálsorok hogyan következnek egymás után, valamint milyen hangnemben kezdődnek és végződnek.
 - A korálsorokra saját harmonizációt véve játszd el a korálelőjátékot.
- Példák
 - Harmath Dénes: [Mint a szép híves patakra - Händel-nyitány](#)

3 Stílusok

Reneszánsz

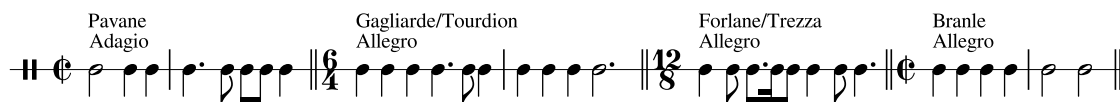
Zenei nyelv

- modális skálák
- akkordok
 - alap- vagy szextakkordok
 - leszállított VII
- tétel végén plagális zárlat
- imitációs és homofón szakaszok váltakozása

Műfajok

- canzona
- toccata/ricercar/prelúdium

Táncok



Barokk

Zenei nyelv

- plagális hangnemterv
- melodikus figuráció
- motivikus imitáció
- rejtett többszólamúság
- akkordok
 - négyes-, ötöshangzatok
 - II^{5 6}

Műfajok

- szvit
- concerto
- orgona:
 - korárelőjáték
 - korálpartita
 - prelúdium/toccata/fantázia és fuga
 - elevációs toccata
 - passacaglia/chaconne
 - francia barokk szvit

Táncok

The image displays a series of musical staves, each representing a different dance or piece from a Baroque repertoire. The notation includes various time signatures and tempo markings.

- Overture Maestoso**: Common time (C), starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Vivace**: 3/4 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Allemande Moderato**: Common time (C), starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Courante Vivace**: 3/4 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Sarabande Adagio**: 3/4 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Gavotte Andante**: Common time (C), starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Bourrée Allegro**: Common time (C), starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Hornpipe Andante**: 3/4 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Marche Allegro**: Common time (C), starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Menuet/Amener Allegro**: 3/4 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Gigue Presto**: 12/8 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.
- Chaconne Andante**: 3/4 time, starting with a half note followed by a series of eighth notes.

Bécsi klasszika

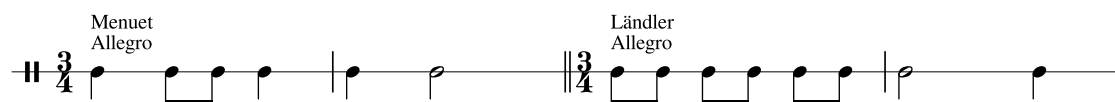
Zenei nyelv

- Alberti-basszus
- repetíció
- unisono
- kontraszt
- akkordok
 - Π^6
 - $I^{4\ 6}$

Műfajok

- szonáta
- variációsorozat

Táncok



Romantika

Zenei nyelv

- harmonikus figuráció
- terctávolságú akkordkapcsolatok
- neomodális fordulatok
- tercrokonság
- akkordok
 - félszűk szeptimek
 - * $r^{5b\ 7}$
 - * $l^{5b\ 7}$ (→ szó-moll)
 - * fi^7 (→ mi-moll)
 - bő szextes
 - * $lu/f^{(5)}\ 6\sharp/3\ 4\ 6\sharp$
 - bő kvintes
 - * $d^{5\sharp}$
 - * $s^{5\sharp}$
 - mollbeli
 - V^7 6-5 késleltetéssel

Liszt

- dallam-basszus komplementer
- unisono
- recitativo
- motívumtranszformáció
- cantilena

Műfajok

- dal
- szimfonikus költemény
- orgona:
 - orgonaszonáta
 - orgonaszimfónia
 - toccata
 - korárelőjáték

3 Stílusok

Táncok

Polonéz
Giusto

Mazurka
Largo

Pastorale/Siciliano/Berceuse
Lento

Barcarola
Andante

Keringő
Allegro

Polka
Allegro

Századforduló és XX. század

Zenei nyelv

- aszimmetrikus metrumok: 7/8, 5/8, 3+3+2/8
- akkordok
 - egészhangú
 - pentaton
 - alfa
 - kvártakkord
- reális mixtúrák
 - pl. pentaton dallam kvártakkordokkal
- motívumfeldolgozás
 - töredékek
 - egyre hosszabb kezdet

Debussy

- domináns terckvart-mixtúra
- egészhangú skála
- pentaton skála
- akusztikus skála
- reális szekvencia

Alain

- távoli dúr-moll akkordok egymás után

Messiaen

- modulusok
 - dúr/moll kvártszext-mixtúra kisterc lépésekkel, közben bármelyik hangja marad
- totális diatonikus akkordok
- palindrom ritmus

Bartók

- modellskálák
- alfa-akkordok
- bolgár ritmus

3 Stílusok

Kodály

- skálák
 - pentatónia
 - dallamos fríg
- akkordok
 - kvártszext-akkordok + orgonapont
 - domináns szeptim-mixtúrák
 - bő szextes akkordok/Kodály-domináns
 - codában $r^3 4 - I^\sharp$
 - tercrokonság
 - versszak végén alaphang = váltódomináns szeptimje
- figuráció
 - giusto népdalhoz szinkópás kíséret
- felrakás
 - rövid kánon-imitációk

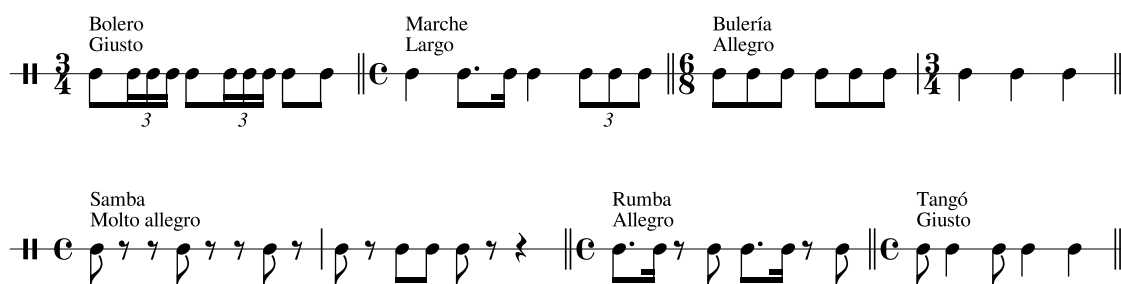
Eben

- ostinato
- bitonalitás
- 1:3-as modellskála
- kontrasztok
 - echo
 - jó vs. gonosz
 - sötét vs. világos
- idézetek
 - gregorián
 - korál
 - népdal

Műfajok

- népdalfeldolgozás
- orgona:
 - gregorián partita
 - scherzo
 - toccata
 - méditation

Táncok



4 Akkordsorok

Happy Birthday

Bass clef, 3/4 time signature. Notes: F, d, s, d, 6, f, 6, 3, d.

F: d s 7_s d 6_m f 6₄ 3_s d

Pachelbel: Canon

Bass clef, C major, common time. Notes: D, d, s, l, m, f, d, f, s.

D: d s l m f d f s

Bach: Goldberg-variációk

Bass clef, G major, 3/4 time signature. Notes: G, d, 6, t, 6#, s, 6, 6, f, s, d.

G: d 6_t 6_# s 6_m 6_f s d

La Folia

Bass clef, 3/4 time signature. Notes: a, l, #, m, l, s, d, s, l, r, #, m, l, r, #, m, l.

a: l #_m l s d s l r #_m l r #_m l

Vavilov (attr. Caccini): Ave Maria / Autentikus szekvencia

Bass clef, common time. Notes: g, l, 7, r, 7, s, 7, d, 7, f, 7, t, 7, 5#, #, m, 6, #, l.

g: l 7_r 7_s 7_d 7_f 7_t 7_{5#} #_m 6_# l

Paganini: 24. caprice

Bass clef, common time. Notes: a, l, #, m, l, #, m, l, #, m, l, #, m, l, r, s, d, 6, 6, 6, #, l.

a: l #_m l #_m l #_m l #_m l r s d 6_r 6_d 6_f #_m l

Passamezzo moderno

Bass clef, 6/8 time signature. Notes: C, d, f, d, s, d, ta, d, f, 4, 3, d.

C: d f d s d ta d f 4_s 3_s d

Greensleeves / Romanesca / Passamezzo antico

Bass clef, 6/8 time signature. Notes: a, l, s, l, #, m, l, s, l, #, m, l, d, s, l, #, m, d, s, l, #, m, l.

a: l s l #_m l s l #_m l d s l #_m d s l #_m l

Purcell: The Fairy Queen - Chaconne

Bass clef, 3/4 time signature. Notes: C, d, s, r, l, 6, f, s, 7, 6#, s, f, 6, 3, d.

C: d s r l 6_m f s 7_l 6_# s f 6_s 3_s d

Blues-kör (12 ütemes)

Swing

Bass clef, common time. Notes: C, 9, 7b, 6, d, 9, 7b, 6, f, 9, 7b, 6, d, 9, 7, s, 9, 7b, 6, f, 9, 7b, 6, d, 10b, 7, 6b, s, 9, 7b, 6, d, 10b, 7, 6b, s, 11#, 7, 9, 7b, 6, d.

C: 9_{7b} 6_d 9_{7b} 6_f 9_{7b} 6_d 9₇ s 9_{7b} 6_f 9_{7b} 6_d 10_b 7_{6b} s 9_{7b} 6_d 10_b 7_{6b} s 11_# 7₉ 7_b 6_d

5 Irodalomjegyzék

- Apagyi Mária: ZongorÁlom
- Gonda János: A rögtönzés világa
- Grayson, Richard: [Improvising at the Keyboard](#)
- [Organ Improvisation](#)